„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 26. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 16. ФЕБРУАРА 1892. ГОДИНА XXVII.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

СРБИЈА И ИТАЛИЈА.

Штовани читаоци кад прочитају овај наслов зачудиће се; помислиће: шта сад? е да ли се није увалила Србија у какву дипломатску аферу с Италијом као оно Бугарска с Француском! Чисто гледамо, како су се искрени пријатељи престрашили а непријатељи злурадо насмешили.

Но, умирите се и једни и други. Србија живе с Италијом у најбољем споразуму, па, ако Бог да, неће бити ни прилике да се с њом посвађа.

Друго је нешто, што нас је навело, да напишемо наслов овоме чланку, па ћете одмах разумети у чему је ствар.

Ми као историци, нешто и по занату, радо превртемо листове историје; загледамо у њу највећом пажњом и учимо из ње, пошто држимо, да је најглавнији основ ваљаној политици: ваљано познавање историје разних народа, који су битисали на овоме свету и који још битишу; но најраће читамо историју народа талијанскога, пошто је она најсроднија историји народа српскога, чији смо и ми чланови.

Данашњи Талијани потомци су старих Римљана, који су некад били господари света, који су имали снажну своју народну државу, било то за време републике под својим консулима или доцније, за време царства, под својим императорима. А данашњи Срби потомци су оних старих Срба, који су некад били господари балканског полуострва, па су имали своју снажну народну државу под владом краљева из куће Немањића а нарочито под императором Душаном силним.

Снажна римска држава пала је због неваљалства и неслоге њезиних великаша, а снажна српска држава оборена је на Косовом пољу и доцније због истих разлога.

Снажна римска држава распала се у ситне делове, који су доспели под владавину туђинаца, а снажна српска држава исто се распала у мање делове, који су један за другим доспели под иго турско.

Ти талијански делови били су у непрестаној трзавици; никад није престала борба између робова и господара — а то исто било је и са растрганим српским деловима; само је била та разлика на штету Србије, што она није имала Пијемонт, као што га је имала Италија, него си је она тај Пијемонт требала да створи и створила га је под кнезом Милошем Обреновићем.

Но тек онда, кад је српски народ добио свој Пијемонт, настала је грдна разлика између народа српскога и народа талијанскога; а та разлика може се назначити у врло мало речи. Чланови народа талијанскога радили су и били су сложни, а чланови народа српског по мало су дремали, нису радили, и не само да нису били сложни, него су се очајно међу собом грдили и клали!

А последица је била? Но, била је последица та: да је у народу талијанском расло јунаштво и самопрегоревање, па је на послетку Италија уједињена — а у народу српском мало по мало гинуо је дух јунака Милошевих и српски народ на балканском полуострву није још уједињен. Па ни по јада; што није, могло би да буде — — али како ће да буде, кад је ту опасност, да не буде српски народ имао нигде, ни ским да се уједини. Стару Србију и Маћедонију поплавили Бугари. Њихове су школе, њихови попови, а сам Србин тамо вели: да је — Бугарин. А шта је радила Србија, тај српски Пијемонт, да спасе тамошњи народ од разнарођења — шта ради сада? Колико је школа тамо подигла, колико попова предобила? У том погледу треба прочитати само дело Шпиридона Гопчевића о Старој Србији и Маћедонији, па имаш доста! И оно што је било српских школа тамо — угинуше; нема им данас ни трага ни гласа. А г. г. српски консули тамо? Но, они су, дабоме — за параду!

Верујемо, да данашња српска влада чини што може (и ако би, можда могла и више да чини); верујемо, да се не може учинити све у 2—3 године. Но, слободни смо запитати: што су радиле владе либералне и напредњачке, које су, по причању њихових присталица, биле тако силно родољубиве и надахнуте мудрим државничким духом? Та ко би био прогонио радикале, кад би они били бригу водили о Ст. Србији и Маћедонији?!

А данас? Како стојимо данас? Кад прочиташ либералне и напредњачке листове, данас управо врви Србија од самих лопова, себичњака и жалосних издајника. Шта више баш ужасни људи сели су данас чак и на министарске фотеље — како они причају.

Они, док су били на влади нису чинили баш ништа — па да узмемо баш и г. 1876 - 1877. Зар оно парче земље, које је добила Србија на основу берлинског уговора, није могло да буде веће, да је било мудрије политике и озбиљнијега рада у либерала? А напредњаци? Они су требали да у Србију довуку Бонту-а и спреме — Сливницу!!

Па кад су дакле радикали „лопови“, „себичњаци“, „издајници“ и шта ми знамо шта, а либерали су и напредњаци били савршено неспособни да изведу мисију Србије — шта онда? Где је онда тај српски Пијемонт, кад народ српски данас састоји се из радикала, либерала и напредњака?

Тако нису радили Талијани. Чим су почели да сметају Мацини а донекле и Гарибалди, Кавур и Виктор Емануел нашли су им лека — тамо је странчарство угушено и сав Пијемонт био је проникнут светом идејом уједињења — шта више сва Италија од Алпа до Палерма од Савоје до Млетака пламтила је узвишеним одушевљењем за уједињење. Талијански родољуби гинули су у тамницама и на вешалама за своју свету идеју и ма да су биле изгубљене битке и било сто неприлика, Италија је уједињена!

Па како би и могло друкчије да буде? Зар је могуће да се уједини један народ, чији чланови се међусобно најочајније грде и клеветају?! И кад су већ сличне историја Талијана и историја Срба у злу и прогонству, зар не би требало, зар не би морало бити, да су сличне и у узвишеном самопрегоревању за свету ствар народне слободе?

Нека мало размисле о томе г. г. либерали и напредњаци у Србији а радикали су данас на влади, па и онако морају о томе да размишљају. Је ли достојно, је ли паметно понашање либерала и напредњака? — Нека метну руку на срце, нека часак озбиљно размисле, па нека кажу онда сами. Или они не желе уједињење народа српског на балканском полуострву? Желели они и за себе туђе господство?!

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Мостар, 8. фебруара.

И ми прослависмо и ове године, као увијек, св. Саву на највеличанственији начин, тако да сумњамо да ли се иђе у Српству слави српскије ова српска слава него у нас овамо. Ама, све је српско! И српски позоришни комад и српске пјесме и српске декламације, игре — у једну ријеч ова слава служи Мостарцима, као свијесним Србима на дику и српски понос. Прослави су присуствовала и многа браћа Срби, мухамедовци, који осјећају српски и поносе се са српскијем именом. Ејвала им! Тако и треба. Заборавимо што је било, старе сваће и зађевице а ухватимо се сви, ка' дјеца једне српске мајке, у народно коло. Вијест, да су многи мухамедовци присуствовали овој слави узбунила је овдашње фратре и попове око бискупа латинског Буцонића, па су кушали, да приморају неке, неби ли изјавили, да су они ипак Хрвати — али кад је ових дана за то уредник „Glasa Hercegovca“ добио јавно шамар у сред чаршије, повукоше се Србождери у мишије рупе. (О томе је говорио у прошломе броју наш редовни дописник с невесињског поља. Ур.) — Морам вам казати, да у столачком и гатачком котару, ради лањске неродице влада велика глад, да мал што људи не једу црну земљу, па ипак не само, да се за биједне сељаке нико не заузимље, него им још све плијене и носе из куће, ако су и једну пару остали дужни за порезу. Тако вам је код нас — о томе се нико не брине и богме, ја не знам како ће биједни народ дочекати љето. Чујемо, да наш предстојник Фоглар иде у Брчку. Честитам Мостарцима што ће га се курталисати а Брчанима наздрављам добар апетит њиховој кеси . . . јер глобе ће падати као из неба киша.

Реља.

ИЗ ДАЛМАЦИЈЕ.

Дубровник 12. фебруара.

Читали сте по новинама о говору далматинскога заступника Бианкини-а уредника „Nar. Lista,“ на царевинском вијећу. Поступање Бианкинијево овдје је наишло на опште одобравање, јер Бианкини је говорио српски, па се није уплашио од вике фанатичних Немаца. Он је овим доказао, да ми имадемо права нашим језиком говорити на државном сабору, гдје су заступани Словени, који у Аустрији чине половину становништва. Немцима то није било по ћуди, јер они тјерају своју, да све понијемче — али Бианкини се одржао јуначки. Ма да је он, као Ак-Хрват, велики душман Срба, ма да у своме листу непрестано напада, нас, Србе — опет ми Срби морамо бити као увијек и сада праведни, па одати почаст своме душману. Оволико ради његова држања, а што се тиче го-

ЛИСТАК.

ОТАЦ И СИН.

— Стој! Ко си? Загрми глас посред тихе ноћи и ороз зврку на непереној пушци . . .

— Патрола! одговори глас из помрчине.

— Лозинка?

— Vezzano! одговори заповедник патроле и приближи се на три корака. Стражар га поздрави.

— Све у реду? — питао часник.

Војник одговори са да.

— А суседне страже?

— Од ове на левој стражи већ има четврт часа како не добијам никакав знак! — рече стража.

— Ко је намештен тамо?

— Војник Педрони.

— Ах, онај! — мрмљао је поручик — Добро! Имајте на уму, да је непријатељ у непосредној близини. Не заборављајте, како су строги закони војнички у ратно доба.

Патрола тихо продужи свој пут. Часник је осећао неку потајну радост и корачао је лако, нечујно, као да се бојао, да ће кога да узнемири. Голом сабљом својом више пута махну по ваздуху и наоружани момци његови, који су га пратили, као да су приметили у пола угушен смех.

Патрола је дошла до врха стене, где је требала да је стража. На слабој месечини, која је пробила ситне облачиће, опазила је Падронија, где седи на стени. Пушку је метнуо уз колено па — спава.

Поручик му приђе на прстима и узме му пушку. Војник се тек сад тргао и уплашено скочи на ноге.

— Лозинка! викнуо је збуњено и машио се за оружје.

— Vezzano! одговорио је поругљиво поручин. Није нам потребна лозинка, јер ви сте роб!

За тим је поставио другу стражу и вратио се к својој чети.

Напред је ишао Педрони, за њим два друга му са пуним пушкама и поручик са голом сабљом, а за свима војник са две пушке.

— Врло сам изнурен, па сам с тога заспао — муцао је Педрони.

— Ни речи! Војник на стражи ваља да заборави да је уморен.

У маленом табору дигао се прави жагор, кад су опазили Педронија међу бајонетима. Момци су били огорчени на нехатног војника, који је заспао у онај мах, кад је од његове будноће зависио живот толиких другова. Знали су, шта га чека, али га нико није жалио; ужас их заслепио. Жао им је било само оца му, старог капетана Педроније.

Кад је капетан саслушао рапорт поручиков и признање кривца, одузео је свом сину бајонет и ставио га под засебну стражу. Па онда оштрим кроцима ходао је тамо амо уз ватру, поред чије црвене светлости гледала је стража очајање на тужном му лицу.

Капетан је био строг, неумољив човек. Са справедљивости му поштовала и љубила га је сва чета.

Имао је три сина. Двојица су од њих умрли. Пали у боју — поштено погинули, погођени зрном непријатељевим. Трећи, најмлађи син Паја, често је наједио свог оца својим владањем. Био је кадет, па због лакомислености му, дегредовали су га до простог војника. С тога је овог сина, кога је поред све лакомислености његове љубио од срца, хтео да има увек на очима, те је израдио, да су га преместили у чету његову. И сад га позива дужност, да свог рођеног сина тужи. Удубљен у мрачне мисли целу ноћ ходао је поред ватре.

Кад је најзад за часак сео, на прстима му приступила нека црна прилика, која је лежала тамо под дрветом. Био је то први поручик чете. За цело време пажљиво је посматрао несрећног оца. Чекао је док сви нису поспали, па је онда хтео да говори шњиме.

— Г. стотниче! рече — метнув руку на капетаново раме.

Овај се брзо окрене.

— Ах, ви сте то? Што не спавате?

— Несам могао да заспим. Мислио сам о судбини вашега сина.

— Хвала вам, драги пријатељу — рече старац и својски стисне руку поручикову.

— Шта сте наумили да учините?

— Шта сам наумио? Не разумем вас. Закон јасно говори, ту немам шта да премишљам.

— Предаћете га војничком суду?

— А шта могу друго?

— Знате ли, шта га чека?

— Оног војника, кога у ратно доба поставе на стражу и који против дотичног закона погреши таког војника стрељају — рече сухо стари Педрони. Знам, да ми је Паја најмлађи син, али не могу друкчије,

— Ја бих вам могао помоћи, г. стотниче!

— Говорите, говорите! — викао је стари господин, па онда пажљиво погледа око себе и пригне се к поручику.

— Стражар вашега сина је Вардела. Ви знате, колико вам је обвезан Вардела. Ја сам говорио шњиме Он ће пустити Пају да утече. Ноћ је мрачна а сви спавају — Вардела ће да пусти оног сиротана да утече.

— Мислите? Хвала . . . велики боже!

— Хоћу ли да идем да му кажем, — рече поручик, устане и покуша да извуче своју руку из руке капетанове, који му је руку грчевито стиснуо.

— Не, не! Останите овде . . . не може бити . . .

— Зашто?

— Зашто? Још питате? Ја сам живот дао своме сину и све што отац може да да сину. Само једно не могу за њ жртвовати а то је — поштење. Кад би сутра морао да устанем као непоштен човек, не би мого то да издр-

вора му, вјерујте достојан је смјеха. Биankини је казао, да би правица захтјевала, да се Далмација здружи са Хрватском... то су обичне жеље, којима се обмањују бирачи. То и у сабору земаљском кажу сви Хрвати — али на томе ништа не раде. За што? За то, јер су они увијек били владини људи, па кад је влада противна да се Далмација здружи с Хрватском, смију ли они против владе? Јок! Јер тада би им влада ускратила помоћ, неби на изборе дала Хрватима на расположење бајонете и све незаконитости и они би подлегли, у неким мјестима Аутономашима, а у неким Србима. Али с друге стране, ако не раде за удружење, а оно вичу и пишу о томе, јер да то не чине, како би се препоручили својим хрватским бирачима? Дакле? Ствар је са свим јасна: говоре о ономе, о чему су увјерени, да неће никада постићи, и с тога говор Биankинијев остаје стара иронија хрватске политике. Ми смо Срби данас противни здружењу и за то има доста и доста оправданих разлога а не смије се заборавити, да смо некад за то највише, баш ми радили. Е, али отворисмо очи. Небратско понашање Хрвата приморава нас, да овако поступамо — пошто је боље бити слуга једног господара, него слуга слуге мађарског господара. То јест, боље и овако, да се сада за наша права бранимо од Немаца, него да их морамо сутра бранити најприје од Хрвата, па Мађара — па поврх овијех и Немаца.

До скора ће бити у Котору општински избори. Котор је главно мјесто српске Боке, ђе и у којему живе већина Срба православних. Котор је на подножју високога Ловћена а у Котору нема ни једног Хрвата — па ипак изгледа, да ће на изборима Хрвати побједити. Ево како. Наша влада посијала је проклето сјеме вјерске мржње. У Котору има много Срба, римокатоличке вјере и владиних чиновника. Влада је добила римокатолике и ови се преко ноћ преврнули у Хрвате. Њиховом и чиновничком помоћу с једне стране, а пресијом и насиљима против Срба православних с друге, она ће побједити и Хрвати ће завладати општином. Али ова владина побједа најбоље ће свиједочити, да је у Далмацији слобода избора — жалосна обмана, јер кад влада умије, да у Котору истисне Србе, онда је то знак, да су и изборни закони и изборне слободе у Аустрији — мртво слово!!

Поглед по свету.

— Читамо у немачким новинама, да су се приликом отварања угарскога сабора, у Будимпешти састали посланици српске народности из Угарске, Хрватске и Славоније у једну пријатељску конференцију. Тој конференцији присуствовали су 24 посланика, па су расправљали о срп цркв. шк. автономији а закључили су, да ће и у будуће држати таке конференције, кад буде требало, да се сачувају автономни интереси свих Срба у земљама Угарске круне. Том приликом, да су нарочито наглашене заслуге барона Федора Николића и да су му учињене срдачне овације.

Ми заиста не познајемо те „заслуге“ госп Барона Николића, но радоваћемо се. ако се Срби посланици на угарском сабору у истини буду заузимали за пробитке наше нар. црквн. шк. автономије

— „Neue Fr. Presse“ доноси из Београда од председника клуба рад. посланика, проте Милана Ђурића овај брзојав: „Молим учтиво, да изволите констатовати, да није истинита вест бечког „кор. биро-а“, да су из рад. клуба иступили 21 посланика а међу њима бивши председник скупштине Катић. Ни Катић ни који други посланик нису иступили из клуба, шта више Катић присуствовао је јучерањој вечерњој седници клуба, као обично“. Ова депеша датована је 12 фебруара, па најбоље квалификује безобразне лажи, које проносе дописници немачких и мађарских новина, а у томе им наш велеумни „Браник“ од срца помаже. Заиста срамно!

— Немачки цар Вељем II. никако не може да се споразуме са устав. формом владавине у његовој држави. Он је о томе већ неколико пута говорио, па је и сада, поводом расправе у пруском сабору о новом шк. закону, изјавио, да онај држављанин немачки, који не признаје, да је царева воља највиши закон, треба да отресе прашину са својих ципела, па нека се сели из Немачке државе. Заиста чудновате теорије за једнога уставнога владара — но да ли ће с тим бити задовољни Немци, врло сумњамо. Ако цар настави, да говори и ради у том смеру, лако би се могло догодити, да настану у Немачкој таки уставни конфликти, који ће ослабити њезину снагу према спољашњости, па ће требати опет један Бисмарк да направи реда, но онда би могло бити доцкан.

ДОПИСИ.

Т. С—ћ. Госпођинци, 14. фебруара. У бр. 24. цењеног овог листа изишао је допис одавде чудне садржине.

Приповеда се, како су заћутали они, који би требали да говоре, па је морао речени дописник да каже. Кога је он мислио под тим „који би требали да говоре“ ми незнамо, но да овде и одвише градива има у том се слажемо.

Дописник спомиње раздор, а не каже ко је тај раздор створио, бајаги неће да нагађа, а овамо зна као 2×2=4.

Није ово раздор што је код нас, него нереда којем није узрок избор бележника, него себичност, нерадољубље и крајња самовоља негдашњег првака а сад жалосног и неповерењем окићеног председника црквене општине Новака Локића и његових пришипетаља „вечитог процесције“ поп Николе Бељанског и умировљеног црквењака-учитеља пор-Бабића „Бакалина“ Гргура држимо да није ни нужно спомињати, јер он је међ њима оно што је прапорац на огрљаку или будала у каквом комичном позоришном делу.

Из дописа провирује, да све плаче што овде пре три године није изабран за бележника њихов кандидат. А као што је познато њихов је кандидат био чувени и сад суспендовани бележник стапарски, а зет Локићев. И би се усрећили! Но ми смо познавали њега па га зато и нисмо бирали, па држимо да смо и добро учинили. Бар до сад се покајали нисмо, а од нашег бележника г. Вукова против којега се дописник окомио, надамо се, да нам неће ни дати прилике да се покајемо.

Оно пак што дописник говори о г. Вукову да је сав „чивутски,“ то је само трабуњање. Дакле, ако човек — а нарочито један општински званичник — са свима, па рецимо и са Чивутима добро живи, зар је зато чивутски?

Но кад је реч о томе, ко је какав, онда дописник није могао обићи оно што јесте. Та зар има већих улизица чивутских него што је Новак Локић, поп Никола и поменути „прапорац“ Гргур? Ми знамо да је бележник Вуков и ако „римокатолик“ члан „Српске читаонице,“ а горе поменути жалосни Срби још жалоснији српски свештеник иступили су из исте, а прва двојица (поп Никола и Локић) још су и дужни остали по 3 фор. па се уписали у чивутску „касину,“ јер су Локићу Чивути „паметни људи“ а наши су му Срби „баукери.“ И то су баш Локићу таки, који је из опанка испао и који да му нису браћа помрла те остао капитал — без сумње би био други Панта дударош, јер и овај је био „велбап“ као и он.

Не, немамо ми овде раздора, јер су овде сви који добро по народ мисле сложни. него имамо код црквене општине нереда са самовоље и то безстидне самовоље жалосног председника Локића и поп Николине, о којима и административни одбор и консисторија који токорсе хоће реда у црквеним општинама, а овамо и овака безакоња једног председника (са чега има сад и пред судом да одговара) и једног жалосног свештеника трпе, што ће рећи одобравају. Но о томе не ћемо ни ми да говоримо, оставићемо и ми вештијем перу, јер је нужно да се види шта се с нама ради. Само ћемо рећи: да овако шта само у турској може бити и — сад видимо у епархији бачкој.

Дописнику је сад и кнез „врбов клин“; но и то зашто има своје зато, па ћемо и казати. Видите зато: што је кнез самосталан човек па неће да игра како би Локић и поп Никола да му свирају. Зна он врло добро Локића и поп Николу, кога се негда и Локић као ђаво од крста клонио, није хтео ни у цркву да иде нити се дао причестити од њега него је ишао чак у манастир Ковиљ те се причешћивао а сад од како се Локић срозао и на поп Николине јагоде дошао, сад су — чујте — искрени!!! пријатељи и сваки им је свакојаки, који год у њихово коло неће.

Њих двојица могу бити као што и јесу „у гнади“ још само код њиховог врлог заступника др. Пајице, а код људи којима је стало до истине, реда и напретка они немају кашике.

Још једном велимо: код нас нема раздора него нереда и безакоња, које су код црквене општине жалосни председник Локић и поп Никола самовољно и несавесно проузроковали, али наши су Госпођинчани били момци и до сад увек, па ће без сумње они законом у руци и овом чуду и покору умети лека наћи.

У **Шиду,** 9. фебр.*) У овом цењеном листу изашао је месеца септембра 1891. допис из Шида о поступку г. Стевана Симоновића из Каменице, као урбарског повереника при одмеравању одкупних главница на крчевинске земље спадајуће овлаштеном добру манастира Привине Главе, у ком отпису смо у кратко незаконити поступак до 8. авг. 1891. тог г. повереника описали, те пошто су за тим још нечувенији поступци по истом г. поверенику усљедили, то и овом приликом молимо славно уредништво, да би у прилог општег нашег интереса и обране у Вашем цењеном листу и овом допису места поклонили.

Г. урбарски повереник Ст. Симоновић у заједници и договору са општинским бележником шидским г. Ђуром Костићем и г. игуманом Теофаном Косовцем, управитељем манастира Привине Главе, и даље своја незаконита дела наставише, у намери сиромашном народу наметнути незаконито преволику одмерену откупну главницу тих крчевинских земаља на терету за исплату оставити, док су међутим неке највеће и најбоље под одкуп спадајуће винограде и земљишта на које би по њиовом одмерењу свота одкупне главнице преко 5000 ф. а. вр. износила, испустили, те на исте ни новчића одкупне главнице установили нису.

Између ових случајева, за два случаја имамо доказа, да су из пристрасности хотимично испуштени на које би винограде саразмерно према осталим по г. урбар. поверенику одмереним одкупним главницама свота одкупне главнице до 2000 ф. а.вр. износила, са којим чином се починише кривим злочина преваре, на штету откупне закладе.

Томе чину досљедно г. урбарски повереник као да није по закону, већ онако преко ноге по своме ћефу, осталим обвезаником откупну главницу протузаконо у двоструком измеру набацио, рачунајући ваљда на ту околност, да се у његовој тој одлуци групирају више стотина странака, која одлука износи своту откупне главнице преко 40.000 ф. а. вр. уједно знајући да за тако огроман посао један одветник урбариалиста далеко већу своту за свој труд затражити мора, него што та откупна главница код највећег обвезаника на то присиљава пре него што ће одветнику толико да плати, да се свега законитог права одреди мора.

За тим околност, да 300—400 странака ујединити није могуће, тим мање, што су некима одмерили много мању откупну главницу него што то закон прописује, а неке сасвим испустили, да ове узасе имају, на даље са г. Ђуром Костићем удесише, да овај као општински бележник шидски, са проглашењем одлуке урбарског повереника, против које одлуке незадовољним странкама право предстоји призвати, на вишу надлежну власт, тако манипулира, као што смо то до некле у прошлом допису навели, служећи се незаконитим средством, да фактичан садржај те одлуке већини ни прогласио није, а неколицину је завео од утицања с тим, што им је много мању своту одмерене те откупне главнице приопштио, него што је то у тој одлуци стајало, које се код проглашења коначног решења обистинило, да му је много већа откупна главница одмерена по г. урб. поверенику била, дочим коначним решењем иста одлука ни у чем промењена није, већ у целости потврђена, дочим се у том коначном решењу само код Луке Грчића поднешени уток као са свима формалностима мањкав и неуважен види, и тако је то г. Ђура умео провући, да ни један правоваљан уток против урбарског повереника одлуци надлежном месту поднешен није, и ако је осим Луке Грчића још од других обвезаника правоваљани утока поднешено било, те таковим нечувеним начином, који начин у себи злопорабу уредовне власти инволвира, ускратио је г. Ђура Костић као општински бележник своје општинаре законитог права поднашања утока против одлуке урбарског повереника, са којим чином је он својим општинарима грдну штету проузрочио, слепо радећи у прилог властелинства!

Но ову, урбарског повереника одлуку је усљедило коначно решење од високе кр. земаљске владе 22. марта 1890. број 45462/4887, по овом усљеђеном коначном решењу има давање десетка у нарави одмах предстати, а у место тог десетка плаћају се 5% камате на откупну главницу, које камате обично ни половицу вредности десетка у нарави не износе, што је за народ велика олакшица.

Без обзира на то усљеђено коначно решење, порадише они на том, да је са дозволом високе земаљске владе за годину 1890. на штету народа десетак у нарави подаван, на основу ког кр. котарска област у Шиду налогом својим од 1. септ. 1890. бр. 9310. на опћ. поглаварство, да се побирање десетка у нарави још за годину 1890. манастиру Привиној Глави дозвољава, за укупљање тог десетка одредба изда.

*) Због нагомиланог материјала закашњено. Пр. Ур.

жим и да преживим. Па онда — ако себе и жртвујем, зар бих могао да примим и од вас жртву? Ви сте млади па се чувајте, да због једног греха не кајете сто штета у животу своме. А Вардела? Једном сам му спасао живот. Могу ли сада да га лишим поштења? Останите ви овде, а Педрони Пали ће пред суд!

Поручик слеже раменима и седе. Доцније као да је чуо неко уздисање, јецање, шта ли, од оне стране где је лежао капетан.

* * *

У јутру рано чета беше спремна за полазак. Страже се повукле. Неке од њих јавише, да се приближују непријатељска оделења. Нека од тих била су тако велика, да им једна чета не би баш нахудила.

Чета је имала задатак, да овуда прокрстари и да поруши мостове, те да се непријатељ не би могао ујединити, док њиховима помоћ не стигне. Било је већ близу да се изврши постављена задаћа, кад се спустила мрачна ноћ и чета је морала да преноћи на оном брду онамо.

Остало јој је још, да пређе преко ове реке овде и да поруши последњи мост.

Положај чете био је врло незгодан. Непријатељ не беше далеко и срећа је само што овај предео беше такав, да је полако могао да напредује. Чета беше већ код моста, док је непријатељу требало да иде бар још 10 минута. Кад али чета опази ново непријатељско оделење на противној страни реке, те се морала да задовољи само тиме, што обори козе на мосту. О потпуном разорењу моста није се могло више ни мислити. С тога се чета брзо али у потпуном реду повуче у брда, одакле се могла дуже времена бранити и од појачег непријатеља.

За то време су одређени војници свршили свој посао на мосту и пожурили се под покровитељство своје чете, пре но што би се непријатељ приближио на пушкомет.

На ивицу моста наместили су прскајућу материју, па запалили кратку труд. Још мало па ће лепи мост да се распадне у комаће и иверје, те да отплови по брзим таласима речким.

Сва чета запетом пажњом чекала је тај тренут. Капетан и оба поручика стојали су за себе на стени и били су доста близу, да су могли да виде, како се разиђе дим од запаљене труди, али се прасак не чу, нити се мост разруши.

Праскава материја није се запалила и мост је остао здрав читав непријатељу на расположењу.

Непријатељ је приметио, да чета ради на томе, да разруши мост, те с тога трчећим кораком појури к мосту.

— До сто врага, та то не гори! — викне капетан, бришући зној са чела. — Три добровољца овамо! — Заповеди окренув се к момцима.

Прође часак-два. Беше то пут сигурном гробу, извесној смрти — али у питању беше живот стотину другова. Велики, важни часови свагда нађу и своје велике људе.

У тај мах ступи напред Паја Педрони и стане пред капетана онако обезоружан. Беше блед као зид.

— Оче! рече.

— Овде нисам отац. Овде сам заповедник! Шта желите? Питао је строгим нагласком.

— Г. стотниче, молим за једну милост.

— Какву милост?

— Допустите, да ја запалим мост!

Капетан побледи, али му лице ипак задовољни израз обузе.

— Згрешио сам — продужи младић. Тамо ме чека поштена смрт и опроштај!

— Павле! Сине! Иди, бог нека ти буде вођа!

Војник се саже и пре но што би могао капетан да ускрати, пољуби га у руку.

* * *

Као стрела полети младић са стрме стене доле к мосту. Војници су гледали за њим, као за човеком, који је изненада постао великим јунаком. Капетан је стојао као укопан и гледао за својим најмлађим сином, који је био доста храбар, да оваком смрћу спере са себе срамоту.

Први поручик ганут, гледао је пажљиво за младим јунаком, док се други непрестано подругљиво смешио. Ћутећки узе пушку од војника, који је стајао до њега и држао је одапету, капетан није то ни приметио.

Педрон је био већ на месту и стао на прву ивицу. Чета једва ако је дисала. Непријатељски редови били су већ на пушкомет. Пушке загрмеше и кугле запишташе око младићевих ушију.

У тај мах га спопаде неописан страх, страх од смрти и сажижућа љубав к животу. На мах баци палило, па из џепа извуче махраму и машући њоме потрчи преко моста на другу страну.

Сва чета дрекну од чуда. Капетан се заљуља, као да га когод гурно.

— Слутио сам, рече други поручик подругљиво.

Затутњи пуцањ. Педрони је бегао даље. Поручик је лоше циљао.

— Пали, пали! викао је очајно капетан.

Чета је пуцала — али несигурно, хрђаво. Руке су дрхтале — ту пред оцем.

У онај мах, кад је млади Педрони био скоро ван домашаја пушчаног зрна, капетан зграби пушку од једног војника. Узе ју к рамену и сигурном руком циљаше — пуцањ затутњи — а Педрони паде, раширив међу тим руке и јаукнув на сав глас.

Капетан се заљуља. Пушка му испаде из руке и „срећнога“ гађача прихватише четири руке првога и другога поручика,

Превео **Милован.**

На ову конту је г. Ђура за добар итерес кураживао г. игуману Косовцу и ове године т. ј. за годину 1891. десетак у нарави утерати, који десетак на овој скупој години тројином више износи, од камата на откупну главницу, које камате за ову годину игуману припадају.

Те пошто побирање тог десетка у нарави добровољно није ишло, то предузеше присилним путем, екзекуцијом.

Врло је интересантно како је г. Ђура то присилно утеривање десетка удесио, за времена од 15. до 24. децембра 1891 имао је г. Ђура, као сваке, и ове године г. игуману управитељу манастира Привине Главе годишње рачуне да кроји, како он то за г. игумана најбоље разуме, н. пр., приход добра манастирског које се састоји из 1124 јутра земље које ораће, косаће, винограда и шума, биртија, цигљана, годишње шумске сеће, 2 поточаре воденице, које све са десетком може да сачињава годишњи приход од 14.000 фор. а. вр. осим више стотина комада оваца, тако исто и коза, преко 100 комада рогате марве и коња, за тим неброј свиња, и ово годишње најмање 2.000 фор. чиста прихода носи.

Па обично то г. Зура удеси, да расход од три калуђера са светом црквом тако велик буде, да није могуће са толике године на цркви торња подићи, у форми као што је стари био, и да једва народном фонду у Карловце неколико стотина форинти као исказани годишњи чист приход пошаљу!

Но да пређем на ствар.

Г. Ђура је општинског екзекутора са надредаром и редарима послао, да привино-главске општинаре за десетак плење, запљењене предмете као својину манастирску у манастир донесе, док је он у манастиру рачуне кројио (овде је још и то важно за приметити, да г. Ђура се на шидски коли на рачун општине у манастир вози, и да врху тог његовог боравка у манастиру, општини сваког месеца за његов подвоз и дневнице 30—40 фор. рачун подноси").

Али општинари привино-главски нападнути у неправду опираше се тој екзекуцији као незаконитом нападају, знајући, да је давање десетка посве престало.

Но г. Ђура хотећи своју намеру извести, није се устручавао општинаре привино-главске кроз редаре дати злостављати, везати, и у опћински затвор у Шид донети, у намери све преко Божића у затвору придржати, ово тиранство је повода дало, да је кр. кот. области против тог нечувеног поступка, притужба 24. децембра поднешена, на коју притужбу кр. кот. област посмотрив, да је укупљање десетка у нарави за годину 1891. неовлаштено, и незаконито, посмотрив, да такови неосновани нападаји у народу огорчење и побуну проузрокују, одма сваку даљу екзекуцију врху укупљања тог десетка обуставила, и у затвору находећег се Јанка Шолтиша и Јанка Страцена на слободу пустила.

Из овог се јасно види, да је г. Ђура Костић с тим починио злочин злоупотребе уредовне власти, за који злочин ће сигурно пред законом одговарати.

(Наставиће се.)

Вести из народа.

— **Из Митровице** нам јављају, да је професорска колегија српске велике гимназије новосадске послала адресу почасном проти Стевану Анђелићу, што је, по жељи свог брата пок. Германа, саградио у Карловцима велеђепно зданије богословији и гимназији карловачкој. Та је адреса потписана од свих професора речене гимназије новосадске. Говори се, (јавља нам исти извештач из Митровице) да ће сад прота Стеван Анђелић учинити и новосадској српској гимназији обилан прилог, а исто тако и „Матици Српској", по завештају братовљевом.

— **Из Бач-Куле** пишу нам 10 фебруара: Ево о св Сави, српском просветитељу, истекоше пуне три године, како се отпочело делати, да се установи српска читаоница код нас, и хвала Богу оно, што и за чим желисмо, сада и постигосмо. Није нам намера, да овде ређамо оне препоне и тешкоће, које кочише точак споразума и слоге, међу нами; него нам је намера та, да у што краћим потезима јавимо српском свету, да смо се и ми пробудили, да смо и ми скинули копрену и црни вео назадњаштва, да смо и ми Срби, који душом и срцем дишемо у радикалном духу, да смо и ми Срби, који жудимо, да у паралели стојимо са осталом браћом, да смо и ми они Срби, који смо ради у сваком погледу да крочимо напред и у напредном духу да се развијамо. — На дан „св. три Јерарха" сакуписмо се у просторијама српске школе, где смо у братском споразуму изабрали часнике и одборнике нашој новој ратарској читаоници. Милина је била гледати наше младе али ватрене и одушевљене ратаре, а још већа уживати у онакој братској слози На предлог честитог учитеља Ј. Ђ. Ћосића, сви изабрани ратари заузеше своја места, да се тако пређе на претресање других предмета. — Оволико за данас а првом приликом јавићу вам се о неким несретним синовима српског народа и православне вере, који пређоше у назарене.

— **Из Петроварадинске околине** пишу нам 12 фебруара: Познато је, да у граду Варадину мало има Срба, православне вере, дочим је све војништво са малим изузетком, српско-православно, које по оквиру своме обухвата скоро најчистији српски живаљ сремске жупаније. За неговање своје православне вере, има ту стално једна војничка капела, где се сви црквени обреди ту извршују, и од вајкада се на то јако пазило, да војници у доба светковина наших, могу полазити богослужења. Нарочито је овде вредно напоменути, да се уз највећу почаст врши богослужење о св. Васкресенију, о Богојављењу и т. д. На то је и све војно часнишшво и овоградско заповедништво пазило и настојавало, да се те почасти у свима прописима према нашој цркви испуњују. Тако је било увек до ове године о Богојављењу, али сада је незнамо то, чијом кривицом, изостављено. Војници, наши синови, сад су од једном тог лишени, Слава, освећење водице о Богојављењу извршено је на најпростији начин — и ако се искупило више хиљада душа из све сремске жупаније. А ми мислимо, да имамо права, да се исказује почаст овом приликом, јер кад се од војника иште, да свом строгошћу закона испуњава своје војничке дужности, да према томе, у наше свечане дане, у дане одмора, не буде лишен права, која као побожни православни хришћанин има према нашој светој цркви да испуњава

Каже се, да је то ове године изостало са разлога тога, што је поред јаке зиме овладала међу војницима нека вратобоља или не знам каква болест, те се бојали, да ће се та болест онда јаче распрострети међу војницима, ако их пусте, да смеју свој одмор на пољу спровести. Е, добро! Али би на ово имао да приметим, ако је с тога било бојазни, што ће војници један сат бити на пољу при освећењу, како се не разболе онда, кад по толико сати чине маневру, стражаре пред станом ђенерала или на разним местима?! Оволико за данас а други пут о богослужењу у самој цркви, где се Србима православним не служи по обреду наше св. цркве, на словенском језику.

Један стари граничар.

Вести из места и са стране.

Протест против т. з. „Јединственог статута" закључила је једногласно и црквено-школска скупштина у Самошу. Ми честитамо вредној Србадији. Живили! А шта раде друге општине?

Понтонски мост на Дунаву између Новог Сада и Петроварадина намештен је после пуна три месеца од како је због наступања зиме скинут. Ова свеза са Сремом оживиће мало нашу варош и промет.

Пловидба. Локални пароброд кр. угар. државне жељезнице отпочиње пловидбу 18. фебр. (1. марта) између Вуковара и Новог Сада.

Трговачка омладина. Данас ће држати панчевачка новосадска болничка задруга трговачке омладине своју годишњу главну скупштину; ми радо бележимо сваки покрет задруге трговачке омладине на пољу рада око свог бољитка и напредка. И само лепе среће да се у сваком месту: ди има трговачке омладине, основале до сад свуд задруге, јер то је једини пут и начин, како да прибаве себи угледа у друштву. Само морамо приметити, да би требале те задруге да имају већег полета Треба све задруге које до сад постоје, да стоје у свези и преписци, те да једно друго допуњују својим примерним радом. Даље, требало би задруге да прошире свој делокруг јер само чекати док се ко разболе, па онда друштво да функционира у пружању помоћи свом другу, то апсолутно није доста; она имају и задаћу и да устроје ако је племенита, опет зато по себи мало вреди. Друштво једно не треба никад да узме на себе само једну задаћу и више ништа. Наиме, така друштва као што су удружења трговачке омладине, која има широко поље за рад, не би требало само једну грану свог позива да негује а све друге, да занемаре. Пре неколико година читали смо у „Застави" рад панчевачке болничке задруге трговачке омладине на главној скупштини ди се тражило да се правила измену у корист напреднијег позива, те да се у друштвеном локалу заведе вечерњи курз за обучавање трговачке омладине у стручној науци. А недељом да се заведу предавања о трговачким пословима. Шта је по том предлогу учињено? Нама даље није ништа познато. Желити је да се та замисао оствари, јер иначе шта мисле те болесничке задруге са свим капиталом радити? Новосадска задруга има своју кућу има леп приплођен фонд, маните се мртвог позива даље, већ оживите тај капитал у вама самим. Донесите закључак да се заведу вечерњи курзови и недељна предавања. У сваком месту где има задруга има и учених људи, па било да се умоле или да им се плати, за наставу и предавања треба све чинити што се може, да не пролази без користи то златно време, које се никад више неће вратити. За то позивамо трговачку омладину нека не оклева са наставом, већ нека узме сва средства, у помоћ како ће дати полета свом друштвеном животу. Нека закаже макар ванредну скупштину, која ће то важно питање решити.

Један трговац.

Јаша Томић, како јавља „Pest. Lloyd" у броју од четвртка, постао је тумачем српскога језика у казниони у Вацу, пошто је досадањи тумач Паја Жупански умр'о. Ми се радујемо овој вести, пошто ће сада нашему Јаши живот у казниони бити лакши.

Нов члан „Матице Српске". Честити Србин и познати продавац књига Негован Рапитовић из Суботишта у Срему на 14. фебруара, као на дан свог рођења, уписао се за члана „Матице Српске" и положио потпуну чланарину од 50 фор. Живео! — и „Браник" доносећи ову вест кличе му „Живео!" Хвала Богу, те су се и „Браниклије" једном уверили, да и радикале треба кадгод похвалити.

Приход овогод. светосавске беседе вел. срп. гимназије новосадске надмашио је све досадашње, те и овог пута посведочио како та лепа забава постаје све омиљенија народу нашем, па и многима других народности, и како све више стиче одобрење смер приређивања те у нас прве и најподешеније забаве омладине школске. Свега паде прихода 2062 фр. 17 нов. трошка било 254 ф. 44 нов. и по томе је, дакле, чист **приход 1807** фор. **73** нов.; према ланском од 1630 фор. 39 н. већи је овогодишњи за 177 фр. 34 н. Од прихода светосавскога издаје професорска колегија, избором, најсиромашнијим и најбољим ученицима потпоре њима 14-рици, и то 4-рици по 100 фор. а 10-рица по 80 ф. годишње, као што се то видети може тачно из извештаја гимназ. сваке године. Преостатак се предаје новчан. заводу на приплод.

Мерници у Троједници и влада. Један српски лист, који излази у Троједници, чуди се томе што је наш гл. уредник једном приликом казао, да је њега дипломисала кр. хрв. слав. далм. земаљска влада. Жалосно, да је тај лист тако неписмен, да то незна, да у Хрватској и Славонији не може нико да врши мерничку праксу, док није на то овлаштен владиним декретом или дипломом, па макар сто пута свршио све прописане науке.

Професори и шпионажа. Земунско „Ново Време", тобож у доказ своје тврдње, да је наш главни уредник залазио у ноћи у стан г. др. Јоце Грујића каже, да су га видили неки професори. Ми неверујемо да би се нашао који новосадски професор, који би примио на себе дужност шпионисања, па кад већ не може да каже ништа истинитога, да се онда понизи на лаж. Зашто „Ново Време" није изнело име тих шпиона, како је обећало? То је најбољи доказ, како је његов и његових дописника занат гадно и безобразно лагање; но о томе је наш свет давна већ осведочен.

О звездама. Нашој земљи најближа је звезда стајачица Центаур, а удаљена је од нас 10 трилиона миља. Кад би се на Центауру догодила каква велика експлозија, требало би три милиона година док би ми чули прасак. Кад би се са звезде Сириуса опалио топ на нашу земљу, требало би 15 милиона година док би тане овамо стигло. По снази светла деле се звезде у шест класа. Звезда прве класе има 19, друге 59, треће 182, четврте 530, пете 1600, шесте 4800. А кад у ведрим ноћима погледаш на небо, мислиш, да тамо видиш на милионе звезде а у истини видиш их тамо само три хиљаде а у најбољем случају шест хиљада; па да ти се причина да их више видиш него у истини јесте разлог је, што су нередовно по небу растрешене. Од седме класе даље могу се звезде видети само помоћу оптичких инштрумената. Употребом фотографисања неба скоро сваки дан пронађу се нове звезде. На сваку звезду, коју видиш простим оком, долази 17.000 звезда, које можеш видети само телоскопом. Треба промислити, како је неизмеран простор, у којем могу стати толике звезде! На пр. Центаур удаљен је од наше земље 275.000 пута даље него сунце. Друга нама најближа звезда стајачица, после Центаура, Цигнус, још је за 15 милиона миља даље. Кад би од Центаура могла да се сагради жељезница до наше земље, па кад би цена вожње била само једну пару за сваки километар, стојао би један билет 44 милијарде динара, па кад би се возили са брзином од 100 клм. по сату, дакле највећом брзином једнога брзовлака, требали би 48 милиона година, док би овамо стигли.

Забаве. Одбор Срба Штајнбрушчана приређује вечерњу забаву с игранком, уз пријатељско суделовање ново-установљеног трг. занат. пев. збора из Будимпеште, дана 22 фебр. у Штајнбруху. Улазница од особе 1 фор. Почетак у 8 сати. Чист приход намењен је добротворним целима. — Ученици српске школе у **Прњавору**, Босни, приређују забаву на 16 фебр. у корист своје српске школе. Почетак тачно у 7 сати у вече.

Срби у Петрограду. Српски ђаци, који се уче на свеучилишту у Петрограду те имају тамо и своје друштво, „Удружење српских ђака" приредили су на дан св. Саве у дворани „Слав. добротворног друштва" дивну светосавску прославу, којој присуствоваше најугледније личности руске престонице а међ њима и гроф Игњатијев, председник „Слав. добр. друштва". Прослава је испала на опште задовољство. Евала Србадији, која нам овако светла српски образ у престоници братског народа!

Правосуђе у Угарској. Сегединске новине јављају, да је пре 3½ месеца у Орошхази уапшен један млади човек због тога, што је ушао у један жељезнички влак а није имао 15 н. да плати путничку карту. Он је нудио свој капут, само да га не затворе а кад га је биров стао (као бајаги ради отпора против власти) гурати, он се опро, и ради тога га жандари отераше у апс градског суда у Турској Кањижи. Ствар је пријављена држав. одветништву у Вел. Кикинди па и ако је сремски суд — како веле — решење ствари већ осам пута пожурио, то сиромах човек још и данас седи у апсу. Заиста, грозно!

Трговина.

Нови Сад, 15. фебруара. Време се сасвим преобразило, те имамо лепе и ведре дане. Рад на нашим житарским пијацама остао је стари т. ј. ништа се не ради. Али лепо и пријатно време, а уз то и сад док лађе пођу надати се бољем напретку. — Цене храни остале су старе. Продавало се: Пшеница 10 ф. Кукуруз 4 ф. 80 н. Јечам 5 ф. 70 н. Зоб 5 ф. 60 н. Наполица 9 ф. Све од 100 кгр.

На осталим пијацама остао је рад са старим ценама. Продавало се:

Теоци 6—20 ф. по ком.
Свињи дебели 38—39 ф.
Свињи млади 35—37 ф.
Маст 50 фор. (са буретом).
Сланина 50 фор.

Све од 100 килограма.

*

Будимпешта, 15. фебруара. Пшеница је данас врло слабо нуђена, дочим је воља за куповањем врло ограничена била. У другом зрну био је промет незнатан. — Закључивано је врло слабо и то: Пшеница за пролеће 10 ф. 42 н. Пшеница за мај-јуни 10 ф. 31 н. Пшеница за јесен 9 ф. 31 нов. Кукуруз за мај-јуни 1892 5 ф. 42 н. Зоб за пролеће 5 фор. 86 новч. Репица за август-септембар 1892 13 ф. 25 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 15. фебруара.

Дукати — — — — — — — —	5·58
Наполеондори — — — — — —	9·35
Немачка марка — — — — — —	57·85
Лондон — — — — — — — —	118.25

Новије вести.

Београд. Народна скупштина је услед оставке Катићеве изабрала за свога председника досадањег првог подпредседника Пају Вуковића, а за првог подпредседника шабачког посланика Јоцу Ж. Јовановића. Катић је био у скупштини и гласао је са радикалном странком, којој и даље остаје члан. Даље је скупштина на предлог Љубе Ћирића и другова **једногласно** закључила, да се др. Змају Ј. Јовановићу и Љуби Ненадовићу из признања за услуге учињене српској књижевности, издаје из државне касе доживотна пензија, свакоме по 4000 динара. (Ово је заиста узвишено и мора срце сваког Србина да напуни највећом радошћу! Ур. „Заст.") — Ратни министар нагласио је у последњем министарском већу, да се српска војска мора неодложно наоружати са пушкама ситнога калибра, па ће се то и учинити. — Министарство грађевина именоваће комисију, која ће проучити пројект о градњи нкеих вициналних жељезница у дужини од 550 километара. — Нови немачки посланик барон Векер-Готер стигао је овамо и обавља своје званичне посете. — Стигао је овамо први секретар руског посланства у Цариграду Чариков.

Цариград. Бугарски пол. агенат др. Вулковић враћао се 13. о. м. у вече 7 сахати из шетње кући, па кад је доспео на 50 корака до свога стана, напао га један човек и ранио га ножем, који је остао у рани. Вулковић је сам извадио нож из ране и једва се довукао до куће. Пошто су прободена црева, морала се извести операција, па је опасност да Вулковић умре. (За чудо, да се и овде није могао пронаћи убица! Ур. „Заст.")

Франкфурт. Тунел на жељезници између Кајзерслаутерна и Хохшпајера срушио се одмах, чим је кроз њега пројурио брзи влак. Мисле, да је засуто 7 раденика.

Берлин. У четвртак после подне скупило се 4000 раденика, који су хтели да продру до царскога двора. Настао је силан неред па су опљачкани некоји дућани. Полиција је морала употребити оружје, па је једва растерала изгреднике.

Атина. Краљ је примио команданта аустро-угарске ескадре контр адмирала витеза Роршајта и команданте појединих бродова. Преставио их је посланик барон Косјек.

Петроград. У балтичким провинцијама укинуће се све немачке и пољске школе (?). — Српски краљ Александар доћи ће у лету опет овамо у пратњи једнога регента, да посети царски двор.

Дописница уредништва.

Писцу студије о Србима у Боци Которској. Очекивамо свршетак, јер неможемо штампати док не добијемо све и док нам не јавите име ваше.

НА ЗНАЊЕ.

Овим се до знања ставља сваком, да је разносач „Заставе" **Никола Ђорђевић** престао такав бити, те се свако упозорује, да истом никакве исплате не уручује, јер се такове неће као правовољане у обзир узимати.

Администрација „Заставе."

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 7. број

„СТРАЖИЛОВА“

са овом садржином:

Елегија на развалинама куле Северове. Песма од Војислава. — Песма Лазанског. Приповеда П. Жељски. (Наставак.) — Вјерина љубав. Роман И. А. Гончарова. (Наставак.) — Поука. О луксузу. Од др. Ђ. Дере. (Наставак) — У Латинима. Од Марка Цара. (Наставак.) — Сретенска забава у Ср. Карловцима. Од Душ. Котура. — Илија И. Вукичевић (са ликом.) — Бранич српског језика. Од Јована Живановића. — Књижевни прикази. — Књижевне белешке. — Просветни гласник.

„Стражилово“ излази сваке недеље на читавом табаку. Цена му је на четврт године 1 ф. 25 нов. на по год. 2 ф. 50 нов. На целу год. 5 ф. — Претплата се шаље књижари Луке Јоцића у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

Бр. 40. У. О. 1892.

ЈАВНА ЛИЦИТАЦИЈА.

По наредби славнога магистрата, а према одлуци управнога одбора „друштва за српско народно позориште“ има се рушити зграда српског народног позоришта.“

Ради рушења те зграде држаће се у недељу 16. (28.) фебруара о. г. у 3 сахата после подне на лицу места јавна лицитација.

На тој лицитацији продаваће се цео материјал од те зграде или укупно или посебице, а тако исто и све ствари и цео намештај с клупама заједно.

Лицитанти дужни су полофити 200 фор. вадијума.

Лицитациони услови могу се дознати у позоришној писарници о дану лицитације од 9—12 сахата пре подне.

Право одобрења лицитације задржава себи управни одбор.

Од управнога одбора „друштва за српско народно позориште“ у Новоме Саду 12. (24.) фебруара 1892.

79 1—1 **Председништво**

„ДРУШТВА ЗА СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.“

---

71 КОНКУРС. 2—3

Ради попуњења VI. класе парохије Мађарбојско-Виљанске отвара се овим конкурс.

Проситељи имају своје са сведоџбама сврху свога оспособлења подкрепљене и са штемплом од 50 нов. снабдјевене молбенице за четири недеље дана од првога уврштења овога конкурса у дотичне новине консисторијуму овоме поднети.

Из седнице консисторијума епархије будимске у Сентандреји, 23. јануара 1892 држане.

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

А. МИЛАНКОВИЋ И СИН

У ДАЉУ

78 1—3

потребује једног старијег помоћника који говори српски, немачки и мађарски.

Велики крах!!

у **Новом Јорку и Лондону** није на миру оставио ни осталу Европу, те је услед тога једна велика творница сребрне робе приморана читаво своје стовариште због недостатка у радницима тако рећи распоклањати.

Ја сам опуномоћен овај налог спровести и

поклањам

доленаведене ствари под незнатном ценом од **6 фор. 60 н**

6 комада најфинији ножева са правим енгл. дршком,
6 комада амер. патент сребрних виљушака из једног комада,
6 комада амер. патент сребрних кашика за јело,
12 комада амер. патент сребрних кашика за кафу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за супу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за млеко,
6 комада енглески Викторија-служавника,
2 комада врло лепа чирака,
1 комад цедило за тај,
1 комад посипач за шећер.

42 комада.

Наведена 42 комада пре су коштали 40 фор. а сад се ево само за 6 фор. 60 новч. могу добити. Ово америчко патент сребро скров и скров је бео метал, који своју сребрну белоћу кров пуних 25 година задржава, за чега се гарантује. — За најбољи доказ да овај оглас

није превара

обвезујем се ево јавно сваком коме се послата роба не свиди, без икаква приговора уплаћену своту повратити. Зато и поново напомињем, да свако ову згодну прилику употреби и да набави овај доиста **врло леп прибор ствари** по тако невероватно ниској цени.

Само је онда право, ако је са означеном штитном марком.

Ствари се разашиљу само уз поузеће (Nachnahme) или кад се у напред новац пошаље.

Овом приликом и нарочито нека је препоручено за ово сребро прашак за чишћење, од којег је цена кутији 15 нов.

P. Perlberg's Agentur

der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,

Wien, I., Fleischmarkt Nr. 14.

Извод из стиглих признања.

Ја сам са пошиљком задовољан и молим поново да ми означено пошаљете.

Триент, 28. јануара 1892. **плем. од Брошек,** ц. и к. пуковник.

Будући сам прву пошиљку примио која ме је потпуно задовољила, умољавам да ми још 42 ком. пошаљете.

Геделе, 12. фебр. 1892. **Х. Патера** ц. и к. дворски управитељ лова.

75 1—3

ГОСТИОНИЧАРА

Управа иришке читаонице тражи за своју гостионицу добра и вешта угоститеља. Такав који исто место жели заузети, нека се стави у споразум са читаоничким одбором. — Ово место треба наступити за месец дана.

76 1—3 **Одбор читаонице.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ Ј. КРСТИЋА

У РУМИ

потребује доброг млађег помоћника. Првенство имају који говоре немачки и мађарски. 77 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

КОСТЕ МАТИЋА

3—3 У ИРИГУ 67

потребује једног старијег и једног млађег помоћника, који одмах могу ступити.

Мануфактурна трговина

ДИМ. В. ЈОАНОВИЋА

У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује једног вештог млађег помоћника, који одмах или за 14 дана може ступити. 70 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИЛЕНКА НИКОЛАЈЕВИЋА

У РУМИ

69 2—2

треба једног солидног и вештог помоћника.

РАДЊА

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА

У МИТРОВИЦИ

68 2—2

потребује два мануфактурна помоћника, који су добри продавци.

ОБЈАВА.

Част ми је овим поштованој публици до цењеног знања ставити, да сам у Сегедину отворио радњу за производњу и комисију, — те могу доле означену робу у најчистијој каквоћи уз свакадашњу јефтину цену са највећом тачношћу служити, као: сваковрсну паприку, првог реда саламу, маст и слапину, тарану, сапун, арпакашу, кромпир, црни и бели лук, зелен, пасуљ и сваке врсте асуре.

О горе споменутим робама шаљем ценовник бесплатно.

Цењену поручбину моли

У Сегедину, (Tisza Lajos körút 55. szám) 5. (17.) фебруара 1892.

65 3—4 **Е. Лаушевић.**

ИНЈЕКЦИЈА И ПИЛУЛЕ

ДР. МИЛЕРА

ГЛАВНОГ ШТАБНОГ ЛЕКАРА

зготовљене по лечничком пропису и од лекара препоручене, као ванредно средство против сваке Gonorrhoe (катара, истицања) које брзо и успешно лечи. Шта више и код застарелих случајева употребљује се, **а успех већ се за неколико дана показује**. Цена бр. I. код болести у зачетку 1 фор. 60 н., са тачним лекарским упутством. Бр. II. за застареле и кроничне болести 2 ф. 50 н. са поштом 25 н. више за омот. — Једино стовариште где се и производи: **St. Georgs-Apotheke, Wien V., Wimmergasse Nr. 33.**, камо се и писмене поруке упућују. 613 4—10

БОЛУЈЕТЕ ЛИ

од гихта, реуме, од нервозности целог тела, неуралгије, ишиаса, оскудице у крви (anemie), нервозности стомака, главобоље, узетости, од неспавања, крстобоље, болова у кичменој мождини, то иштите илустровану књижицу преко **галвано-електромагнетично делујуће**

ТРЉАЈУЋЕ СПРАВЕ

(Frottir-Apparat)

која је одликована почасном дипломом и златном медаљом у Келну, Велсу и Стутгарту, а у Аустро-Угарској почаствована ц. и кр. искључивом повластицом.

Ова књижица даће сваком тачна објашњења преко делотворности, а уједно и упутство како се успева са овом трљајућом справом. Цена је овој трљајућој справи **12 фор.** Илустроване књижице са употребом иду гратис и франко, а могу се добити у творници проналазача:

450 **Th. Biermanns,** 23—26

Electrotechniker

Wien I., Schulerstrasse Nr. 18.

Више заступника

такође и женскиње биће одмах примљене код једног великог отправништва. Ово заступство добро се награђује и може га се свако примити и споредно обављати, а будући нема конкуренције сигуран је успех у послу. Препоруке нека се упућују **„Export“ restante Prag, Hauptpost**

44 3—3

СПРИТ ОД БОРОВИНЕ.

Најбоље и најуспешније средство за чишћење ваздуха и десинфекцију за станове, диван и непромењен шумски мирис који се у собе унаша особито добро у овом времену, где су разне заразљиве болести као инфлуенца и т. д. на дневном реду.

Исти мирис зготовљава се под надзором лечничким у водном лечилишту Егенбергу код Граца.

Цена 1 бочици 60 новч. — 1 кутија са 3 боце 1 ф. 80 н. — Стовариште у Новоме Саду код Јосефа Вајса, оптикера. — Иначе се поруке упућују: **Direction d Wasserheilanstalt Eggenberg b Graz.** 40 3—4

ГОСПОДА

која пате на сексуелној слабости, нека ишту илустровану брошуру преко патентираног галвано-електричног апарата **„Refector“** за самоупотребу конструисаног од професора **Волта**. Гарантује се као нешкодљиво ношење на телу. — Ово је од многих лекара опробано, и препоручено. У цену се комотно носи. Брошуре шаљу се гратис (у коверту са 10 нов. марком) кроз **Theo Biermanns, Elektrotechniker, Wien, Schulerstrasse 18.**

66 1—26

САТОВА БУДИЛНИКА

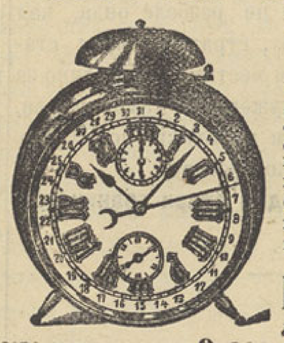

који успешно буде и не може се преспавати означено доба.

Цена **2 фор. 25 нов.**

Са календаром **3 фор. 05 н.**

Са цифрама које у ноћи светле да се види које је доба, **70** н. више. — Исти сат будилник са календаром, светлећим цифрама, са звонцетом за астал удешен кошта **4 ф. 75 н.** Прима каквоће од никла лепо повлаћен и добро удешен **5 ф. 75 н.**

Ново! Четвороуголни и у облику ормана сат будилник 28 цм. висок, избија часове и пола часове **9 фор.** без избијања **5 фор. Сат са кукавицом,** избија часове и пола часове са лепо изрецканим орманчићем **8** фор. Сат са кукавицом и шевом избија и репетир саставом, врло дивно изрецкан **20** фор. **За штрапац ремонтоар сатова за џеп,** јако и добро удешен од новог сребра са једним заклопцем 5 фор. 50 н. са два заклопца 7 фор. 50 нов.

EMIL MAYER

Wien, I., Deutschmeisterplatz 4.

Све су ствари под гаранцијом на две године. Ценовници иду бесплатно.

74 1—6

Почасна диплома Загреб. **1891.** Златна колајна Темишвар.

КВИЗДОВ

RESTITUTIONSFLUID

вода за прање коња, цена 1 боце ф. 1.40

Већ од 30 година у дворским и у другим великим војничким и цивилним шталама употребљује се за оснажење и опорављање после великих штрапаца, код угануća, код укочености итд. Ово средство ванредно утиче и од велике је користи за коње који се прежу.

Ваља пазити на гореозначену штитну марку, а треба изрично искати

Квиздов Restitutionsfluid.

Може се добити и у лекарницама.

15 ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

Franz Joh. Kwizda,

k. u. k. österr. u. kön. rumän Hoflieferant, Kreisapotheker **Korneuburg bei Wien.**

Најбоље је трљајуће средство против **прозеба, костобоље, севања у костима, главобоље, боље у бедрима и леђи** и т. д. **РИХТЕРОВ**

Pain-Expeller — са ленгером

Ово приповнато средство, које је ево од 20 и више година у многим породицама као кућевни и ублажавајући лек познато, добија се у боцама по 40 и 70 новч. у скоро свакој апотеци. — Будући се овом леку подражава, то да се добије **прави** треба при куповању искати само:

Pain-Expeller — са ленгером.

574

Беч, 1873. колајна за заслуге	Будапешта 1885. велика поч. диплома.	Загреб 1891. велика поч. диплома
Осек 1889. поч. диплома.	Н. Паланка 1887. златна колајна	Поч. диплома у Лондону 1878.

ЈОСИФ ЧИК

цар. и кр. искључ. привил.

ПРВА СРЕМСКА ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛ. КРЕЧА ТВОРНИЦА У БЕОЧИНУ.

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

Будимпешта V., Rudolfsquai 8.

препоручује пошт. грађевинарима и архитектима, предузимачима, поседницима, председницима политичких и црквв. општина као и осталој пошт. публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увек у подједнакој изврсној каквоћи лиферује. 15 5—38

Ценовници и објашњења шаљу се радо на захтевање.

Париз 1876. бронзана колајна	Кечкемет 1872. сребрна колајна	Нови Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1883. златна колајна

ТАЈНЕ БОЛЕСТИ

импотенција, лече се уз дискрецију и сигурно. Лечи се писмено. Треба припослати опис болести и марке за одговор. Атресирати ваља:

Office Sanitas

57. Boulevard de Strasbourg

520 **PARIS.** 19—30

СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНФЛУЈЕНЦЕ — **КОЊАК** — СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНФЛУЈЕНЦЕ

Salignak & Cie

Основано 1807. — са деоничком главницом од 7,000.000 — одликован 1867. г. са великом златном колајном. — 1891. на међународној изложби у Бечу за јела, са почасном дипломом.

Препоручује се исти коњак који је ванредне каквоће. Као специјалитет препоручен од медецинских акторитета:

„МЕДЕЦИНСКИ КОЊАК.“

Стовариште је у Руми код г.г. Браће **Ристера.**

Главно заступство и стовариште за Аустро-Угарску код 61 2—5

СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНФЛУЈЕНЦЕ — **Heinrich Mendl & Co.** Importeure von Thee & Rum Wien, I. Schotterring 32. — СРЕДСТВО ПРОТИВ ИНФЛУЈЕНЦЕ

Ц. И КР. ПОВЛАШЋ. ТВОРНИЦА ФИНОГ ЛИКЕРА

основана 1850. — награђена са 20 колајни и почасни диплома

Adolf Fränkl & Söhne, Biala (Galizien)

препоручују своје признате и одликоване пољске ликере

Контузовка, Getreidekümmel, Алаш, и т. д.

Ликера у свима сортама познати најбоље каквоће, специјалитети од старијих силовитих пића.

Могу се добити у свима припознатим трговинама спецерија и деликатеса, као и у посластичарницама и кавана.

Препродавци добијају рабат. — Ценовници иду гратис и франко. 31 8—24

ЗГОДНА ПРИЛИКА ЗА КУПИТИ!

Прави енглеси **Ремонтоар сат за џеп,** са најфинијим стројем од никла, са дуплим заклопцима од „дубл-злата“, навија се без кључа, удешен да и минуте показује, са најмодернијим ланцем такође од најбољег „дубл злата“. — Сат и ланац заједно у за то удешеној кутији **кошта само 9 ф. 50 н.** и то само за време, јер их нема више много.

Исто тако могу се добити и **женски сатови** од најфинијег

„дубл злата“ са прикладним ланцем, **по невероватно јефтиној цени од 10 фор.**

У случају да се која ствар неби купцу свидела, то се без приговора новац дотичном враћа. Да ће тачно сат ићи гарантује се две године. — Шаље се само уз поузеће или кад се новац у напред пошаље.

P. PERLBERG, Wien I., Fleischmarkt 14.

Извод из стиглих признања:

Са послатим сатом од дубл злата потпуно сам задовољан, и молим да ми још један исто такав послати изволите.

Карлсбург, 8./2. 1892. **Нонус Порутин,** официјал жени дирекције.

73 1—3

ПАДАВИЦА

грчеви, неуралгија, лече се савршено на до сада јединствен начин; у хиљаду случајева опробано. Лечи се писмено. Треба припослати опис болести и марке за одговор. Атресирати ваља:

Office Sanitas

57. Boulevard de Strasbourg

519 **PARIS.** 19—30

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

598 11—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду